

Område	Vores pædagogik	Mål – det barnet lærer	Hvad kan forældre selv gøre
<p>Morgenmåltid / måltider</p> 	<p>Krop og bevægelse Vi lader barnet i vides mulige omfang hjælpe til, beder dem fx hente hagesmæk Vi lader børnene selv kravle op på en stol og kravle ned igen (vi er tæt på hvis børnene er små og øver sig) Vi lader børnene selv spise med ske – vi mader hvis det er helt små børn, barnet får en ske, så det kan øve sig samtidigt Vi lader børnene hjælpe til med at smøre maden Vi lader barnet hjælpe med at bære ting hen på rullebord (rydde op)</p> <p>Sociale kompetencer og personlige kompetencer Vi skaber fællesskab omkring et bord Snakker roligt sammen og får børnene til at lytte til hinanden Vi skaber en god stemning hvor alle føler sig velkomne, fx ved at lægge dug på bordet, sige tydeligt godmorgen og nævner navnet på dt barn der træder ind Inviterer til at alle er opmærksomme på de børn der møder ind og siger godmorgen</p> <p>Sproglige kompetencer Kommunikere om maden og det barnet gerne vil have Samtale om hverdags ting, det der sker, det der er sket og konkrete ting omkring bordet Vi er bevidste om at nuancere sproget og udvide ordforrådet</p>	<p>Mål – det barnet lærer</p> <p>Krop og bevægelse At det lille barn fx kan tage hagesmæk af og på At holde på ske og spise At barnet selv lærer at øse op At afstemme bevægelser, hvornår er der nok på tallerkenen, hvornår er glasset fuldt? At komme op og ned af stolen og finde balance på stolen At smøre – bruge fingermotorik Balancere med ting der skal hen på rullebordet</p> <p>Sociale og personlige kompetencer At kigge på den der taler og få øjenkontakt At være opmærksomme på dem der træder ind og siger godmorgen At være opmærksom og koncentreret om måltidet At barnet lærer at være stolt af at blive inddraget og kunne selv og vente på tur Fællesskab omkring et måltid At ære opmærksom på de andre børn og deres behov og selv blive opmærksom på egne behov – mere vand, mere mad</p> <p>Sproglige kompetencer At udveksle lyde Benævne konkrete ting Benævne det det gerne vil have At snakke om det der sker At snakke om det der er sket (situationsuafhængigt sprog)</p>	<p>Hvad kan forældre selv gøre</p> <p>Krop og bevægelse Lad barnet selv finde hagesmæk (de yngste) Lad barnet hjælpe til med at dække bord Lad barnet selv øse op Lad barnet øve finmotorik – kniv og gaffel Forvent at barnet kan hjælpe til og lad fx barnet bære tallerken og glas hen til vasken</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Lad barnet blive inddraget så meget som muligt efter alder, i madlavning, borddækning. Den voksen er ansvarlig for stemningen omkring maden/ bordet Familie fællesskab omkring et måltid Ro og tid, gøre barnet opmærksom på de andre omkring bordet. Vente på tur, hvornår er det mig der må tale / få mad Sende maden rundt</p> <p>Sproglige kompetencer Snak med det lille barn om konkrete ting, ske, tallerken, maden etc Snak om både det der er sket og det der skal ske Udvid børnenes ordforråd ved at nuancere sproget ,en hund er ikke bare en hund, glas og kop er ikke det samme, men begge noget der kan drikkes af, en stol kan være af forskellige slags etc. Give børnene tid til at fortælle</p>

område	Vores pædagogik	Mål – det barnet lærer	Hvad kan forældre selv gøre
<p>Samling</p> <p>Samling foregår på stuerne i tidsrummet 9-9.30 som regel er det hele stuen (det kan være aldersopdelt alt efter gruppens størrelse, aldersspredning og det hensigtsmæssige i, at dele gruppen)</p>	<p>Krop og bevægelse At børnene selv finder hen på deres pladser og sætter sig ned, vi hjælper og støtter de børn der er ved at lære det At børnene deltager aktivt i sanglege, her støtter den voksne ved at være tydelig og hjælper med at pege ud hvem der skal hvad (som fx bjørnen sover – det kan være alle vil være bjørn eller ingen) At børnene skiftes til at balancere med tallerken med frugt eller rugbrød – deler glas ud, vi guider dem</p> <p>Sociale og personlige kompetencer At børnene skiftes til at vælge sange og vente på tur At børnene bliver opmærksomme på hvem der er til stede At børnene tør være i centrum og kan lade andre børn være i centrum At børnene sender fadet rundt og siger fx her eller værsø til det andet barn (gerne med navn) Vi har (især) i børnehaven små emner om fx venskab, legekammerater, Det der skal ske umiddelbart efter samling</p> <p>Sproglige kompetencer At børnene anvender de Tegn evt. fagter der er med i sangene At børnene lytter til en historie eller et teaterstykke, bliver opmærksomme på rytme i sproget, opmærksom på ord, rim og lyde At børnene selv vælger sange eller lege Vi gennemgår det vi skal efter samling og hvilke grupper børnene er i.</p> <p>Kulturelle udtryksformer At børnene lærer både nye og gamle sange At de bliver præsenteret for genkendelige historier At de lærer om traditioner både danske og andre aktuelle</p>	<p>Krop og bevægelse At rejse sig og finde sin plads (igen efter en bevægelsessang) At kunne udføre det sangen "kræver" af dem At koordinere Tegn, fagter og lege At kunne balancere med en tallerken At række fingeren op hvis det forventes At sidde stille</p> <p>Sociale og personlige kompetencer At vente på tur (til at fortælle eller vælge en sang) At kunne "tåle" ikke at blive valgt til at være i midten (ved fx en sangleg) at modtage en kollektiv besked og forstå den At turde være i centrum At lægge mærke til de andre børn, hvem er her og hvad laver de der mangler? At sende ting videre At være medansvarlig for, at der er rugbrød / frugt til alle (kun tage et stykke af gangen) At venskab og fællesskab er vigtige At vide hvilken gruppe jeg skal være med i nu og viden om dette fælleskab</p> <p>Sproglige kompetencer At børnene kender lyde og Tegn, konkrete og fagter At børnene kan synge med på enkelte ord og senere genkender sangene og synger med At børnene kan nuancere deres sprog og fx fortælle om hvad der er sket i weekenden (i kortere eller længere form) At de lytter til historie og stiller spørgsmål til den At de kan genfortælle</p> <p>Kulturelle udtryksformer Lærer sange og lærer at synge med At børnene genkender historier og kan genfortælle dele heraf At de genkender dele af traditioner og ved hvad fx fastelavn indebærer</p>	<p>Krop og bevægelse Anvende sange hvor der indgår bevægelse Lade børnene dele noget ud fx frugtfad etc</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Lad børnene skiftes til at være i "centrum" (ved søskende) vente på tur Når I samles, skiftes til at fortælle Understøtte at børn lytter til hinanden, fx har du hørt at så en hund i dag?</p> <p>Sproglige kompetencer Synge med børnene Læse historier for børnene Lade barnet fortælle alt efter alder og spørge nysgerrigt ind til det barnet fortæller Nuancer på det i fortæller Snakke både med barnet og med hinanden (barnet lærer meget af at lytte)</p> <p>Kulturelle udtryksformer Fortælle og snakke om årstiderne og årstidernes traditioner Synge med børnene</p>

Område	Vores mål og pædagogik	Mål - det barnet lærer	Hvad kan forældre selv gøre
<p data-bbox="109 140 237 164">Garderobe</p> 	<p data-bbox="517 140 712 164">Krop og bevægelse</p> <p data-bbox="517 169 992 515">At børn bliver så selvhjulpne som muligt Alt efter alder hjælper de med at tage tøj på. For de yngste kan det være: selv at få fødder gennem flyverdragt, hjælpe med at tage hue på, selv tramper fødder ned i støvler Når man bliver ældre vuggestuebarn skal man måske kun have hjælp til at få flyverdragt helt på, binde snørrebånd, spænde sandaler og lyne lynlås, samt knappe ER at de ældste børnehavebørn er helt selvhjulpne – dog med hjælp til at hvor tøjet driller</p> <p data-bbox="517 552 869 576">Sociale og personlige kompetencer</p> <p data-bbox="517 580 999 810">Vi understøtter at barnet får personlige sejre ved at kunne (noget)selv. Vi er positivt guidende og vedholdende når barnet skal tage tøj på Vi understøtter at børn kan hjælpe hinanden, fx finde en støvle der har ”gemt sig” Lægge mærke til hinanden, se venter på dig Bede om hjælp, vente på tur</p> <p data-bbox="517 847 752 871">Sproglige kompetencer</p> <p data-bbox="517 876 992 1075">Vi snakker om alt der hører en garderobe til Vi benævner og taler om tøjet, farver etc. meget konkret ved små børn og mange gentagelser. Hvad skal vi når vi kommer ud, taler om vejret etc. Alt efter alder sætter vi flere nuancer på sproget og bliver mere fortællende og abstrakte</p> <p data-bbox="517 1112 786 1136">Natur og naturfænomener</p> <p data-bbox="517 1141 999 1370">Vi snakker med børnene om hvilket vejr det er og hvilket tøj det så kræver? Det er et mål at børnene inden skolestart selv kan fornemme hvor meget tøj, hvilken for tøj, om de kan undvære trøje etc. (vi holder selvfølgelig øje med det, men det er vigtigt at børnene selv får en klar fornemmelse af hensigtsmæssig påklædning</p>	<p data-bbox="1025 105 1294 129">Mål - det barnet lærer</p> <p data-bbox="1025 140 1220 164">Krop og bevægelse</p> <p data-bbox="1025 169 1585 225">At blive mere og mere selvstændig og bruge både fin - og grovmotorik.</p> <p data-bbox="1025 552 1377 576">Sociale og personlige kompetencer</p> <p data-bbox="1025 580 1576 724">At tro på sig selv og egne evner – blive stolt over det det kan At tage hensyn til og hjælpe andre At vente på tur – hvis flere børn har behov for hjælp Selv bede om hjælp</p> <p data-bbox="1025 847 1261 871">Sproglige kompetencer</p> <p data-bbox="1025 876 1581 1046">Udvider ordforrådet Kan skelne mellem farver og forskellige beklædningsdele Kan selv benævne tøjet og finde det frem Kan gøre sig forestillinger om, hvad vi skal eller hvad barnet gerne vil når vi kommer ud Kan bruge fantasien</p> <p data-bbox="1025 1112 1294 1136">Natur og naturfænomener</p> <p data-bbox="1025 1141 1518 1251">Den rette påklædning til rette vejr Viden om naturfænomener Viden om hvad man kan lave hvis det regner, sner, solskin, koldt varmt – viden om vejrfænomener</p>	<p data-bbox="1610 140 1805 164">Krop og bevægelse</p> <p data-bbox="1610 169 2112 280">Lad børnene hjælpe til med påklædning Så snart de kan. Selv det lille barn kan hjælpe (med at tage hue af eller på – stikke en arm igennem etc) Den voksne sidder på hænderne</p> <p data-bbox="1610 552 1962 576">Sociale og personlige kompetencer</p> <p data-bbox="1610 580 2101 692">Værdsæt at barnet kan selv – udfordrer barnet og guide Giv barnet tid til at øve sig Få evt. søskende til at hjælpe hinanden</p> <p data-bbox="1610 847 1845 871">Sproglige kompetencer</p> <p data-bbox="1610 876 2105 959">Snak med barnet om konkrete ting – benævne det i gør og det i skal Opmuntre og skabe en god stemning</p> <p data-bbox="1610 1141 1879 1165">Natur og naturfænomener</p> <p data-bbox="1610 1169 2013 1193">Snak om vejret hvilket tøj tror du passer?</p>

område	Vores mål og pædagogik	Mål - det barnet lærer	Hvad kan forældre selv gøre
<p>Konflikter mellem børn Konflikt betyder egentlig at "støde sammen" Anvendes om steder hvor uoverensstemmelsen forventes løst gennem forhandling med eller uden voksehjælp.</p>	<p>Krop og bevægelse Lærer at kropssproget har stor betydning for hvordan en konflikt optrappes eller kan løses. At bruge sproget på en måde, så den anden kan forstå intentionen – vi lærer vuggestuebørnene at sige hvad det var de gerne vil fx låne skovlen, sidde på scooteren osv. Lærer børnene at hvis de går med armene over kors, så løses ingen konflikter Ved de ældste kan vi anvende TRIN for TRIN til at afkode andres og eget kropssprog aflæse ansigtsudtryk, mimik – aflæse og forstå Lærer børnene at gå på kompromis</p> <p>Sociale og personlige kompetencer At lære børnene at have konflikter på en ordentlig måde dvs. selv om de er uvenner skal de øve sig i at lytte til hinanden at bede om hjælp til at rede en konflikt ud lære at være kreative så de kan finde kompromisser, i begyndelsen med personalets hjælp Gennem lege, ture og aktiviteter lærer vi børnene at værdsætte hinanden og fællesskabet Lærer børnene at passe på egne grænser og sige fra på en ordentlig måde Lærer børn at der er noget der går under betegnelsen "pyt grænsen" Børnene bliver alt for sårbare, hvis de skal reagere på alt</p> <p>Sproglige kompetencer At barnet, efterhånden som det bliver ældre, skal kunne give udtryk for, hvad det gerne vil Indgangsstrategier til at være med i en leg – hvis jeg nu..... skal vi så ikke..... At kunne håndtere en konflikt sprogligt og kunne finde kompromisser, give udtryk for egne følelser og behov og aflæse andres</p>	<p>Krop og bevægelse Viden om forskellige kropssprog og deres betydning i en konflikt</p> <p>Sociale og personlige kompetencer At gå på kompromis At passe på egne grænser At forstå den andens perspektiv At håndtere egen vrede og udbrud At acceptere egne og andres følelser, ked af det skuffet, vred, glad, m.m. Lære at overhøre noget "pyt grænsen", barnet behøver ikke at reagere på alt</p> <p>Sproglige kompetencer At kunne give udtryk for det det gerne vil Sproglige forhandlinger At anvende sproget til konfliktløsning (med eller uden hjælp fra voksne)</p>	<p>Krop og bevægelse Være tydelige med hvad I vil have, samtidig med at der udviser forståelse for barnets perspektiv Kropssprog og verbale sprog skal hænge sammen – stemme overens</p> <p>Sociale og personlige kompetencer At udfordre barnet, så det også lærer noget om at andre mennesker kan have andre meninger At stoppe barnet samtidig med man udviser forståelse Forstå "pyt grænsen" og blive robust</p> <p>Sproglige kompetencer Understøtte, at barnet lære at kunne udtrykke frustration, vrede, ønsker på en mere og mere sproglig måde Læse bøger om emnet (Lotte bøger, Frøken Ignora er gode eksempler på serier) Spørg ind til hvordan barnet har det, anerkend det og hjælp barnet videre</p>

Område	Vores mål og pædagogik	Mål - det barnet lærer	Hvad kan forældre selv gøre
Vaske hænder Spisning	<p>Krop og bevægelse At skabe gode rutiner omkring at vaske hænder så det bliver naturligt for barnet selv at gå ud for at vaske hænder inden spisning Gode hygiejnevaner At børnene hjælpe til med borddækning. At børnene selv sætter sig på deres plads</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Det at vaske hænder foregår stille og roligt, selv om der kan være mange børn At børnene sætter sig stille og roligt ved deres faste plads At børnene lærer at blive så selvhjulpne som muligt med hensyn til at smøre egen mad At børnene lærer bordskik, vente på tur, bede om det de gerne vil have, sender fadet eller vand videre, når nogen beder om det</p> <p>Sproglige kompetencer At børnene snakker stille og roligt At der er madro At børnene kan benævne og bede om forskelligt mad fra fadet At børnene efterhånden ved den voksnes hjælp kan skiftes til at fortælle noget</p>	<p>Krop og bevægelse Forståelse for vigtigheden af at vaske hænder, klar opfattelse af rækkefølgen omkring at vaske hænder Rutiner omkring borddækning og sætte sig på sin plads</p> <p>Sociale og personlige kompetencer At vente på tur ved håndvasken At hjælpe andre med at finde fx håndklæde At bede om maden ved bordet, at kunne sende maden videre når nogen beder om noget. At blive selvhjulpne</p> <p>Sproglige kompetencer At genkende det der er på fadet, at kunne snakke om de forskellige grøntsager eller anden mad Udvide ordforrådet blandt andet via små fortællinger At skærpe opmærksomhed og koncentration omkring det der fortælles af andre</p>	<p>Krop og bevægelse Skabe gode rutiner omkring måltidet Håndvask Skabe den gode stemning</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Lade barnet hjælpe til der hvor det kan Vente på tur - skiftes til "tale tid"</p> <p>Sproglige kompetencer At lade barnet fortælle hvad der er på bordet og fortælle små historier Selv at fortælle om arbejde eller lignende det udvider barnets ordforråd Snak om maden, mælk, vand – hvor kommer det fra? Hvordan smager det? Sødt, surt, salt, er det hårdt blødt osv.?</p>

Område	Vores mål og pædagogik	Mål - det barnet lærer	Hvad kan forældre selv gøre
<p>Oprydning</p>	<p>Krop og bevægelse At børnene skal hjælpe til med oprydning både efter maden, når de har leget indenfor, når de har leget på legepladsen, været på værkstedet, i tumlerummet eller andre steder Det er en ligeså vigtig del, at kunne være aktiv når der skal ryddes op, som når tingene skal findes frem. Vores mål er, at børnene helt af sig selv sætter tingen på plads, når de er færdige med at lege med det. Alt efter "hvor børnene er" kan de have behov for mere eller mindre guidning og hjælp Det er vores mål, at alle ting skal være lette at finde, det skal være let at vide hvilken plads de har At børnene hjælper med at feje, vaske borde af etc.</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Det er vores mål, at alle lærer at de har et ansvar for at rydde op efter dem selv, samt et medansvar hvor der er fælles oprydning</p> <p>Sproglige kompetencer Vi guider børnene, der hvor det er nødvendigt. Vi er vedholdende, når vi skal have børnene til at rydde op et sted, hvor de har forladt legesager eller lign. Vi laver gerne fælles oprydningslege på legeplads eller indendørs, så det også giver sproglige udfordringer, Fx en kurv der er samlet med ting fra alle stuer, gennemgår vi "hvad er det, og hvor skal denne ting være?" På legepladsen fx en leg: " alle de med røde bukser på skal løbe ud og hente nogle cykler" . Alle de med blå hue på skal..... Vi nuancerer sproget så meget som muligt for at udvide børnenes ordforråd</p>	<p>Krop og bevægelse Det giver god balance og kropsfornemmelse, at skulle balancere med glas tallerken og bestik. Børnene lærer hvorledes de lettest kommer ned af stolen De lærer at rydde op efter sig der hvor de har leget, at stække puder, at rense pensler under vand, at samle legetøj op og stille det på plads, Lærer hvor ting hører til, hvilke hylder m.m.</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Børnene lærer at få et personligt og fælles ansvar for oprydning At hjælpe hinanden</p> <p>Sproglige kompetencer Børnenes ordforråd udvides i alle situationer, når de møder et nuanceret sprog. Børnene lærer selv at bruge de nye ord i rette sammenhænge</p>	<p>Krop og bevægelse Udfordrer barnet lade det hjælpe med at tørre støv af, støvsuge eller andet. Sætte på plads rydde fx klodser op når man ikke leger mere</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Skabe fællesskab om oprydning fx efter morgenmad eller i weekender Rydde det op man er i gang med, når man bliver hentet i vuggestue eller børnehave (ansvarlighed og fællesskab)</p> <p>Sproglige kompetencer Guide børnene til at rydde op fx på værelset. Eller hjælp i huset hvor det er muligt for barnet at hjælpe Sætte ord på det du gør og det du gerne vil have barnet til fx "vil du lige tage en gaffel i skuffen?"</p>

Område	Vores mål og pædagogik	Mål - det barnet lærer	Hvad kan forældre selv gøre
toilet	<p>Krop og bevægelse At barnet er så selvhjulpen som muligt i forhold til toilet / bleskift At barnet selv hjælper til med at tage tøjet af på puslebordet At barnet bliver skiftet stående når det bliver lidt større vuggestuebarn (der hvor barnet kun har tisset i bleen) At barnet efterhånden kommer op på toilettet At barnet er renlig inden det kommer i børnehave, eller kommer omkring børnehavealder At barnet selv kan klare alt omkring toiletbesøg inden de starter i skole – det sidste år i børnehave øver de sig</p> <p>Sociale og personlige kompetencer At barnet selv hjælper til (selvstændighed) At barnet kan kalde på en voksen, hente tøj eller på anden måde hjælpe andre</p> <p>Sproglige kompetencer At barnet selv kan fortælle når det skal på toilet, at barnet kan sætte ord på beklædningsdele</p>	<p>Krop og bevægelse At klare toiletbesøg selvstændigt</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Barnet lærer at klare meget selv – selvhjulpen Lærer at være hjælpsom</p> <p>Sproglige kompetencer At kunne kommunikere et behov</p>	<p>Krop og bevægelse Få barnet til at hjælpe til ved puslebordet og fange det rette øjeblik, der hvor barnet er ved at være klar til at blive renlig, koordineres med vuggestuen Forstå rækkefølgen i et forløb</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Lade barnet være så selvhjulpen som muligt og fra starten hjælpe til, der hvor det kan</p> <p>Sproglige kompetencer At kommunikere omkring toilet besøg, vaske hænder etc. Sætte ord på beklædningsdele, kroppen osv.</p>

Område	Vores mål og pædagogik	Mål - det barnet lærer	Hvad kan forældre selv gøre
Sove putte	<p>Krop og bevægelse Barnet bæres ud så længe det er helt lille når barnet kan begynde at gå – støtter vi barnet i at kunne så eget som muligt, selv gå ud til krybben, selv kravle op ad stigen og ned i krybben når de bliver børnehavebørn og stadig sover skal barnet hjælpe med til at finde ting det skal have med ned og sove selv kravle op i sin seng lade barnet falde i søvn uden det bliver vugget / kørt</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Blive selvstændig omkring putning, hjælpe andre hvis der er behov for det fx med at finde sovedyr eller lign</p> <p>Sproglige kompetencer At kunne pege eller verbalt give udtryk for behov i forbindelse med søvn fx sut, bamse, at barnet er træt</p>	<p>Krop og bevægelse At kunne hjælpe til og kunne bruge kroppen til at komme op og ned af puslebord, gå ud til krybben, kravle op ad stigen. At kunne falde til ro</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Lærer at hjælpe sig selv</p> <p>Sproglige kompetencer At kunne kommunikere om søvn og give udtryk for behov</p>	<p>Krop og bevægelse Tag beslutning om hvornår barnet skal sove og Lade barnet være med til at finde ting, nattøj, bamser etc. Vænne barnet til selv at falde i søvn Tag ansvar lederskabet ”jeg ved at du er træt og skal sove nu Tydelig og vedholdende</p> <p>Sociale og personlige kompetencer Bestemme sovetider, lade barnet deltage i rutiner og samspil herom</p> <p>Sproglige kompetencer Udfordre barnet i forhold til kommunikation om soveting, først pege, herefter verbalt</p>